TYPO-grafiske MEDDELELSER

Utgitt av Oslo Grafiske Fagforening
Nummer 3 | 2006 | 91. årgang

leder

Krigsmotstand fortsatt nødvendig

Sommeren ble preget av Israels angrep på Libanon. Uke etter uke gjennomførte Israel omfattende bombetokter mot nabolandet i nord. Store deler av landet er lagt i ruiner.

Tilsynelatende ble krigen utløst av at Hisbollah tok to israelske soldater til fange. Det amerikanske tidsskriftet The New Yorker beskriver hvordan USA og Israel i god tid på forhånd planla et angrep – de trengte bare en foranledning.

Vår fagforening har i en årrekke vært tydelige i vår solidaritet med palestinerne. Gjennom vedtak, bevilgninger, delegasjonsreiser og ikke minst ved at vi har invitert palestinsk ungdom til Norway Cup. Tilsvarende var vi blant de første til å protestere mot USAs planer om å gå til krig mot Irak.

Det var derfor ingen tilfeldighet at OGFs fane var å se i de demonstrasjonene mot Israels krigføring som fant sted i august. Dessverre er ikke trusselen om nye kriger i området borte. USAs okkupasjon av Irak har gjort området mer ustabilt enn noensinne. Nå rasler USA med sablene overfor Iran. Derfor er det viktig å fortsatt mobilisere mot slike kriger.

LO og Norsk Folkehjelp har satt i gang «Dugnad for Palestina». Vi oppfordrer alle til å slutte opp om denne kampanjen.

FORSIDEBILDET denne gangen ble tatt av Knut Øygard.

28. juni ble det meste av Orkla Media solgt til Mecom. Penger veide mer enn fagre ord og løfter fra Orklas ledelse og eiere. Ansatte og tillitsvalgte var forbannet da de protesterte mot salget utenfor Orklas kontorer på Skøyen i Oslo.

innhold

side 2: Arbeidsplassen min **side 4-5:** Verst tenklige resultat for Orkla Media **side 6:** Store kutt i VG - Snarvei til grafiker? **side 7:** Hvem er hvem i Opplysningsutvalget i OGF **side 8-9:** Papiravisa Budstikka - Media Norge **side 10-11:** Obligatorisk tjenestepensjon: Klubbene må følge med **side 12-13:** Veteranene har sluttet med å gå på jobb, men ikke å bry seg **side 14:** Har vi en tariffpolitikk? - Hvorfor trenger vi å verve/rekrutere? **side 15:** Streik på Aller Tryk i Danmark **side 16-17:** Internasjonalen: Internasjonalt tillitsmannsarbeid i grafisk bransje **side 18-19:** Winkowski- et polsk vidundertrykkeri? - Støtte til utdanning **side 20:** Hva skjer'a: Kort innføring i de forskjellige filformatene - Visste du at? - Oslo Typo-Litoklubb **side 21:** Historikk - Veteranenes sommeravslutning **side 22:** Vi gratulerer **side 23:** Hornet på veggen: Svett

TYPO-grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850, Oslo
Grafisk Fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

I REDAKSJONEN:

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk • anita.froland@andvord.no

KJETIL LARSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kjetil.larsen5@bredband.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media • eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
Dagbladet • lpe@dagbladet.no

KNUT ØYGARD
AS Dagblad-Trykk • koygard@online.no

ROY PEDERSEN
pensjonist • rohan@online.no • mobil: 90 66 36 05

PER CHRISTIAN JOHANSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri • per_joh@chello.no.

FINN JENSEN
pensjonist, tlf.: 95 82 26 92

GRETE FURU
Dagbladet • gfu@dagbladet.no

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Du kan også ta kontakt med Adolf når det gjelder stoff og andre henvendelser på tlf.: 22 80 98 75.

Navn: Brita Børresen

Sivilstatus: Samboer, to barn, 2 1/2 og 6 mnd.

Stilling: Håndbokbinder på Julius- Ørenberg Bokinderi i Oslo.

Jeg jobber som håndbokbinder på Julius- Ørenberg Bokinderi i Oslo.

Opprinnelig er jeg maskinbokbinder og jobba på Refsum bokbinderi fram til det gikk konkurs i 2001. Etter en gjeste- opptreden hos en jukebox-frelst go-cart-kjører på Malerhaugen, fikk jeg tilbud om jobb hos det som da het Julius Johansen Bokbinderi.

Overgangen fra Refsum var stor. Fra et systematisk kaos med opp mot 100 ansatte, til 50 år gamle rutiner, ca 10 ansatte og øredøvende stillhet (riktignok var det mange borte den dagen jeg var på besøk, lydnivået har økt betraktelig). Arbeidet er også helt annerledes. Det meste gjøres for hånd. Vi har maskiner som gjør enkeltoperasjoner og som betjenes manuelt.

Sammenslåing

I januar i fjor blei vi flere. Julius Johansen og Ørenberg slo seg sammen og Ørenberg flytta inn i lokalene våre. Etter hvert har vi fått det litt trangt, men hyggelig. Ikke er vi konkurrenter lenger heller. Nå er firmaet mer eller mindre enerådende i Oslo-området.

Av jobber har vi fortsatt noen som har sett like ut siden Ålesund brant, andre jobber har forsvunnet, som f. eks. herbariumsmapper. Ellers lager vi blant annet skinnbind, protokoller, fotoalbum, skinnrammer, kopibøker, innbundne årganger med kundenes yndlingsblader og småopplag. Det siste har det blitt mer av i det siste fordi de få store bokbinderiene som er igjen ikke tar seg råd til å stille om maskinene for småopplag. Nye ting som har kommet til er rare jobber for reklamebyråer og kunstnere, blant annet lager vi jålete huskataloger og kunstbøker i bordformat med en bit av den norske fjellheimen limt inn.

Mannsdominert yrke

Vi som jobber her er i alle aldre og like mange damer og menn. Mens store deler av grafisk bransje er mannsdominert, har det alltid vært mange damer i bokbinderfaget. Men mens vi før bare fikk lov til å assistere mannfolka, er nå en god andel av bokbinderne damer. Dette har ført til teknologiske nyvinninger. For å sitere sjefen min: « –Det var da jentene kom at vi måtte skaffe elektrisk pappsaks.»
Ingen av mannfolka har klaga heller. (Ingen årsak, det var bare hyggelig å hjelpe).

BRITA ER FOR TIDEN i barselpermisjon og har god tid til å kose seg med samboer og barna sine. Her med 6 måneder gamle Eira.

VERST TENKELIGE RESULTAT FOR ANSATTE I ORKLA MEDIA

Tekst: STEIN ELIASSON
Hjemmet Mortensen Trykkeri
Foto: KNUT ØYGARD

Den 11.november i fjor gikk ledelsen i Orkla Media ut med meldingen om at de søkte partnerskap med selskap med sterke posisjoner innenfor «nye medier».

Fadder og pådriver for denne strategien, som av de tillitsvalgte ble tolket som en salgsmelding, var konsernsjef Dag Opedal. Det var de tillitsvalgtes analyse og inntrykk at det var sterke krefter i Orklas ledelse, med støtte blant noen sentrale eiere, som ønsket å selge Orkla Media. I denne situasjonen valgte vi å stille oss positive til salg eller partnerskap med en del betingelser. Gjennom dette håpet vi å komme i posisjon for å medvirke til at vi fikk en løsning med en god ny eier/partner. Utfordringer var både den norske lovgivningen (eierskapsbegrensninger i media), og det faktum at useriøse, kortsiktige selskaper, eller kapitalfond byr mer enn de seriøse selskapene kan forsvare.

Mot slutten av prosessen, da det bare var en håndfull interessenter igjen, var Dagbladet fortsatt med, og det eneste akseptable alternativet sett med de tillitsvalgtes og ansattes øyne.

Dagbladløsningen fikk også større og større tilslutning fra Orkla Medias ledelse og redaktører etter hvert som de så at alternativene var nokså dårlige.

Vi fikk derfor en skikkelig nedtur da Dagbladet «trakk seg». De valgte å ikke legge inn bindene bud til fristen. Dette ble selvfølgelig brukt av de som ønsket å selge (til høyest mulig pris) til å ekskludere Dagbladet fra den videre prosessen.

Til slutt sto man igjen med Mecom, som det eneste alternativet som hadde publisistisk erfaring og et snev av seriøsitet. Mecom ble imidlertid vraket av Orkla Medias eget utvalg, som var nedsatt for å vurdere selskapenes publisistiske holdninger og praksis.

Nå gikk Orkla Medias ledelse og en rekke redaktører inn for å stoppe salget, og ta opp igjen de industrielle sporene man hadde fått opp i prosessen, som gikk på partnerskap/sammenslåing, men som krevde lenger tid å utvikle. Dette fikk ikke tilslutning hos Orklas sentrale ledelse og styret.

Selskapet Mecom, som ledes av iren

Orkla blir i Hjemmet Mortensen

Administrerende direktør i Orkla ASA, Dag Opedal, redegjorde i et møte med ledere og de ansattes representanter i styret for hva Orkla vil gjøre med sin eierandel i Hjemmet Mortensen. Hjemmet Mortensen er eid av danske Egmont (60 %) og Orkla (40 %).

Opedal ga uttrykk for at Orkla ser på sitt engasjement i HM som langsiktig og industrielt.

– Vi ønsker å være med å utvikle konsernet videre i årene som kommer, sa Opedal. På spørsmål om han trodde Orkla var i HM om 10 år også, svarte Opedal: – Vi gir ingen garantier i forretningslivet.

ONSDAG 13. SEPTEMBER 2006 Dagbladet

Legger ned lokalavis

Lokalavisen Romerike legges ned med øyeblikkelig virkning etter ett års drift.

Avisa ble etablert av Orkla Media, som i sommer ble kjøpt opp av britiske Mecom. Redaktøren avviser imidlertid at nedleggelsen har noe med oppkjøpet å gjøre, melder NRK.

Ansatte i Orkla-avisene gikk i sommer sterkt ut mot salget til Mecom i frykt for arbeidsplassene sine. De ansatte i Lokalavisen Romerike ble informert om nedleggelsen på et allmøte i går ettermiddag. Redaktør Ivar Brynildsen begrunner nedleggelsen med hard konkurranse og dårlig økonomi. (ANB)

Faksimile fra Dagbladet, 13. september 2006.

David Montgomery og er notert på London-børsen med en verdi på omtrent en halv milliard kroner, kjøper altså Orkla Media for over syv milliarder kroner. Så godt som hele kjøpet er lånefinansiert gjennom innskudd fra nåværende aksjonærer (aksjeutvidelse) og lån i finansmarkedet. Montgomery greide imidlertid ikke å skaffe tilstrekkelig lån på denne måten, og manglet over en milliard på kjøpesummen. Denne milliarden gikk så Orkla inn og lånte Mecom, slik at dette kontroversielle salget ikke skulle gå i vasken, men kunne gjennomføres. Stein Erik Hagen, som hele tiden sa han ønsket en god, helst norsk løsning, og var usikker på om det var riktig å selge til Mecom, hadde nå en god anledning til å si nei til Mecom, som faktisk ikke hadde penger til kjøpet.
Stein Erik Hagen benyttet ikke denne muligheten.

Stein Erik Hagen og Orklas sentrale ledelse og styret sviktet Orkla Media og de ansatte ved å selge til Mecom, som ikke har noe å tilføre innefor nye medier, kun en meget utfordrende gjeldsbyrde. Jeg ser for meg et senario hvor Mecom må begynne å selge ut deler av Orkla Medias tidligere selskaper for å betjene gjelden.
For Orkla var høyest mulig pris, altså eiernes interesser det viktigste.

JOURNALISTER og representanter for OGF samlet i protest mot salg av Orkla Media.

Store kutt i VG

Tekst og foto:
KNUT ØYGARD

Ikke før var VGs ansatte tilbake fra ferien før planene om kutt i antall ansatte ble offentliggjort. At det ville bli kutt har vært kjent siden i våres, men det var først nå omfanget ble kjent: 90 årsverk skal bort innen nyttår.

Bakgrunnen er opplagsfallet: Siden toppåret i 2002 har VGs opplag falt med 90000 solgte eksemplarer hver dag.

Det er omfattende endringer som planlegges. Ingen annen gruppe er så utsatt som grafikerne. I verste fall kan kuttene ramme 25 av klubbens 63 medlemmer, med store kutt både på desken, repro, produksjonsstyringen og tekstkontrollen.

– De fleste ble sjokkert da planene ble lagt fram. De trodde de hadde Norge tryggeste jobber, i ei avis som har hatt sammenhengende opplagsvekst i 30 år, og noen helt eventyrlige overskudd år etter år. Så får man plutselig høre at det ikke er bruk for en lenger. Det er ikke rart folk blir sjokkert, sier leder for den grafiske klubben i VG, Øystein Simensen.

– I januar var det er runde der det skulle spares 20 millioner, men vi ser at det ikke monner. I 2002 hadde VG et overskudd på 300 millioner kroner. I år ser det ut til å bli 100 millioner.

Vi ser at noe må gjøres når opplaget faller så dramatisk, men nå er kuttende så omfattende at vi frykter for kvaliteten. Det skal jo produseres like mange former – så det er klart dette vil ha konsekvenser for produktet. Bare planene om malstyrte sider vil føre til et avisa blir mer rigid – ikke så variert og fleksibel.

Andre oktober går fristen for å søke sluttpakker og gavepensjon ut. Hvis det ikke er mange nok som søker en pakke henger trusselen om oppsigelser der.

– Pakkene er isolert sett gode.

Likevel regner han ikke med at mange av medlemmene vil søke: - Det hjelper ikke med tre års lønn hvis du er oppunder 60 år og må regne med å gå arbeidsledig fram til du blir alderspensjonist. I tredve år har VG tjent store penger – nå må bedriften vise samfunnsansvar og sikre sine ansatte løsninger de kan leve med. Hvis ikke vil ledelsen ha et stort problem: ikke under noen omstendighet kommer vi til å akseptere oppsigelser av våre medlemmer, avslutter Øystein Simensen.

PLANENE OM NEDBEMANNING i VG vil ha dramatiske konsekvenser. Vi krever anstendighet fra ledelsen, sier klubbleder Øystein Simensen.

Snarvei til grafiker?

På nettutgaven til Journalisten kan vi lese om «Skjerpet kamp om deskjobbene». Der forteller de hvordan journalister i flere aviser er i gang med et løp for å skaffe seg fagbrev som grafiker og dermed overta grafikernes arbeid på deskene.

I både Orkla Media og VG er en omskolering av journalister, der de også overtar en del av grafikernes arbeidsoppgaver en del av spareplanene. De bygger på modeller som redaksjonsklubbene i Dagbladet og Dagens Næringsliv har forsøkt å lage. Planen er kort og godt at de skal kunne gå opp til svenneprøve som praksiskandidater (tidligere §20) etter et kort teoretisk kurs. Fagbevegelsen generelt – og grafisk spesielt – har lenge arbeidet for ansattes rett til etter- og videreutdanning. Dette dreier seg om noe helt annet: I en situasjon der en dramatisk nedbemanning truer alle ansatte går journalistene rett i fella og angriper egne kolleger i stedet for de arbeidsgiverne som er ansvarlig for å sette profitt opp mot både arbeidsplasser og journalistisk kvalitet.

For å gå opp som praksiskandidat må man ha minst fem års relevant praksis. Journalistplanen forutsetter at de får godkjent sin praksis som redigere. Det er stor forskjell å se på noen gjøre en jobb – og det å gjøre den selv. Etter det TGM kjenner til har dette vært holdningen til opplæringsmyndighetene også – når de har sagt at for å gå opp som praksiskandidat må man ha jobbet med grafisk arbeid – og derfor avslått søknadene slik de forelå. Hadde de ikke blitt avslått ville det vært en dramatisk undergraving av all faguttdanning i Norge.

Alt tyder på at vi vil stå overfor enda mer aggressive arbeidsgivere og eiere i tida som kommer. Da er det synd hvis NJs svar skal være et frontalangrep på andre ansattes avtaler, arbeidsplasser og rettigheter.
Vi kan bare ikke tillate at det skjer.

ant

Opplysningsutvalget OGF

Av: ANITA FRØLAND

Opplysningsutvalget er satt sammen av valgte medlemmer fra OGF, og deres fremste oppgave er å informere og skolere medlemmene i foreningen.

Gjennom året kjøres det helgekurs for tillitsvalgte og medlemmer. I tillegg arrangeres temakvelder, 1.mai feiring, julefest for barna og andre sosiale og fagligpolitiske sammenkomster.

Det har i de siste årene blitt et stadig mer brutaliserende arbeidsliv. Arbeidsgiverne blir mer og mer skolerte i alt annet enn det å opplyse oss om våre rettigheter, og behovet for en sterkere ballast for tillitsvalgte og medlemmer gjør seg stadig mer gjeldende.

Fremover har vi planer om en vesentlig styrking av tillitsvalgtsopplæringen, og det vil bli satt i gang spesielle tiltak for denne gruppen.

Ved å delta på kurs i Opplysningsutvalgets regi vil du som tillitsvalgt og organisert stille sterkere i dialog og forhandlinger med ledelsen, i tillegg til det utvidete nettverket man får ved å delta på arrangementene.

Helgekursene i foreningens regi er åpne for alle medlemmer, men det er særlig viktig at du som tillitsvalgt deltar. Utover høsten og neste år er det planer om helgesamlinger med innhold som; Forberedelse til landsmøtet i Fellesforbundet 2007, Regnskapsforståelse del 2, De rød-grønne, Klubbstyret i arbeid, EU og fagbevegelsen, Møte og taleteknikk.

Så fort vi vet om at det arrangeres ett eller annet fagrelatert her i byen eller omegn, sender vi ut en mail til de medlemmene om ønsker dette. Mottar du ikke e-post fra oss i dag, så send adressen din til anita.froland@andvord.no.
Ta også kontakt med en av oss dersom du har ideer til tema på kurs, eller annet du vil vi skal arrangere for medlemmene.

Kristin Mulleng Sezer

Kristin Mulleng Sezer jobber som typograf i Budstikka, der hun også er klubbleder. I tillegg til styremedlem i OGF er hun leder av opplysningsutvalget og styremedlem i OGFs Kvinneklubb og –nettverk. Hun er vararepresentant til Representantskap-et i Fellesforbundet, kasserer i Grafiske Kvinners Landssammenslutning, er valgt inn som representant for OGF i LO Oslo og AOF Oslo.

Privat er hun gift og har et barn. Utover foreningsarbeid, spiller hun fotball på fritiden.

Brita Børresen

Brita Børresen er 30 år, bor på Etterstad, samboer, to barn på 2 ½ og 6 mndr. Er bokbinder på Julius Ørenberg Bokbinderi, og er klubbleder der. Hennes interesser er trening, VIF og musikk.

Terje Gustavsen

Terje Gustavsen er trykker. I tillegg til et sterkt og langvarig engasjement i foreningen og opplysningsvirksomheten, er han en aktiv person og styreleder i borettslaget der han bor.

Anita Frøland

Anita Frøland er 37 år, oppvokst i grafisk bransje har svennebrev som repromontør. Jobber i dag under den brede stillingstittelen, markedskonsulent i Rich Andvord Grafisk hvor hun også er vara til klubbstyret. Sitter som styrerepresentant i OGF og i Oslo Grafiske Kvinneklubb og –nettverk, i tillegg til opplysningsutvalget og som 2. vara til Representantskapet i FF. Medlem av redaksjonskomiteen i Typo-Grafiske Meddelelser. Ut over foreningsarbeid tilbringer hun mye tid med venner og familie, og det finnes ikke bedre form for avkobling en god bok og en seiltur.

Heidi Gutuen

Heidi Gutuen er 36 år og jobber som typograf og designer hos Andvord Grafisk, hvor hun er klubbleder og ansattes representant i styre. Medlem i opplysningsutvalget, og var tidligere aktiv i ungdomsgruppa, inntil hun ble «pensjonert» på overtid. Heidi har erfaring fra pressebyrå, forlag, reklamebyråer og trykkerier. Har jobbet mest som typograf, men også som prosjektleder, avdelingsleder og selger. Har interesse for film og musikk, fortrinnsvis av det mørke slaget. Leser og skriver en del, elsker å lage mat, tegne og male. Drømmen er å skrive bøker, gjerne sci-fi/fantacy. Samfunnsinteressen er stor, og en god diskusjon er aldri langt unna. Opptatt av fagforeningsarbeid på et mer lokalt plan, og er sterkt engasjert i å opprettholde og forbedre arbeiderrettigheter.

Bjørn Olsen

Bjørn Olsen er 51 år, er samboende med 2 felles barn på 20 og 14. Hans interesser er Musikk. Elsker blues og er korpsleder i Abildsø skoles musikkorps, trakterer trommer og munnspill i Østensjøvannets Blandede Blæseensemble Hans yrkesbakgrunn er boktrykker, grafisk trykker, repromontør, scanneroperatør, og nå som grafiker med billedbehandling som hovedoppgave. Satt som kasserer/sekretær i klubben hos Joh. Nordahls trykkeri og nå som sekretær i den grafiske klubben hos PDC Tangen i tillegg til verv i opplysningsutvalget på 6 året. Motto: « Gi unga en Fender før idretten tar e´m!»

Hans-Petter Jensen

Hans-Petter Jensen er 52 år, gift med to barn. Han jobber i VG, hvor han også er vara til klubbstyret. På fritiden skriver han og leser en del. Han liker å ferdes i skog og mark, og hytta på Hadeland er et yndet tilholdssted. Blant foreningsvenner og arbeidskolleger går han under kallenavn-et «Super'n».

Vararepresentanter:

Øyvind Gamre

Øyvind Gamre er 46 år og jobber på Hjemmet Mortens-en Trykkeri, hvor han også er nestleder i klubben. Han er gift, har 4 barn, 1 barnebarn og enda et på vei. På fritiden er det biler og Am Car som er hans store lidenskap.

Kristin Ness Svendsen

Kristin Ness Svendsen er 26 år og er vikar i Dagens Næringsliv. Hun har verv som leder i ungdomsgruppa, vararepresentant i styret og i AU. Eller liker hun å sjonglere og fotografere.

Vivi Helen Heierstad

Vivi Helen Heierstad er 49 år, gift og har en sønn. Utdannet overtrykker, men jobber nå i Handelsrepresentantenes Forening, Oslo. Har tidligere vært sekretær og klubbleder. På fritiden er det familien, opplysningsutvalget, shopping, kryssord og bøker som opptar henne mest.

Papiravisa Budstikka

KLUBBLEDER Kristin Mulleng Sezer har en grei jobb som klubbleder.

TYPOGRAF Elisabeth Holmboe Svendsen (nærmest) påser at alt kommer på plass til neste nummer av Budstikka.

Av: PER CHRISTIAN JOHANSEN
Foto: HALVOR LARSEN

Budstikka Media har det meste: Eget tv-selskap, egen nettavis, strøkne lokaler, strøken kantine, strøken bilpark og 120 mer eller mindre strøkne medarbeidere. Dessuten papiravisa Budstikka som har plass til det meste.

Store og små nyheter, sport eller pensjonisttreff, den første jordbæra eller siste utepilsen. Alt har sin plass i denne avisa som dekker øst og vest i Bærum i tillegg til Askerlandet.

Døgnet rundt, tidlig som seint, snuser og jager journalistene etter nyheter. Som tilpasses av grafikere. Rippes, separeres og sendes online til trykkeriet på Stokkekanten. Her klebes nyhetene til papiret, falses og stiftes. Før hele hurven går til postkassene, til dørene og inn i reoler i butikker og bensinstasjoner.

Nok om det. Vi befinner oss i tårnet hos Budstikka. Herfra har vi utsikt til det meste. Det åpne kontorlandskapet består av flere redaksjoner. Én for avisa generelt, én for magasinene og én for de virkelig små nyhetene. Fire journalister er satt på den oppgaven, og de skriver om alt det som skjer i lokalmiljøene.

Vi tar en prat med journalist Tor Dahl.

– Her i den minste redaksjonen tar vi bildene sjøl. De beste tipserne er pensjonister. Områdene er delt inn slik at du får nyheter to ganger i uka fra ditt distrikt, enten det er området Asker, Bærum Øst eller Bærum Vest. Vi pleier å sette av fire sider til denne typen stoff, forteller Dahl.

JOURNALIST Tor Dahl tar vare på de nære nyhetene

Han har tidligere vært klubbleder i grafisk klubb. Men etter at han blei journalist, har Kristin Mulleng Sezer overtatt den rollen:

– Vi er en liten klubb på 19 medlemmer, og det skjer ikke de dramatiske tingene her i gården. Dessuten er det ferietid, så det er roligere enn vanlig.

– Men vi kan jo ta en tur inn i kantina mens vi snakker sammen, frister Kristin.

Kantina er stor, luftig og godt utrusta til å fore sultne avisfolk. Lunsjbordet er digert og består av kald og noen ganger varm mat.

– Kristin, skal vi ikke betale?

– Trengs ikke. Du og fotografen er gjester, jeg blir trukket 450 kroner i måneden i lønn. For oss er det viktig med et godt arbeidsmiljø, og da er en slik kantine en viktig del. Sammen med mye annet.

–Som hva da?

– For eksempel at vi har et fungerende verneapparat. Vi har flere verneombud og seks planlagte AMU-møter i året, men det kan dere jo prate med hovedverneombud-et Jens Svenningsen om. Det er han som kommer der.

– Jens Svenningsen, hva er det som opptar et hovedverneombud?

– Lokalene våre har vært igjennom omfattende ombygginger. Vi var med fra planleggingsstadiet og syns resultatet blei bra, sjøl om det var noen innkjøringsproblemer. Blant annet med ventilasjon.
Ellers så er vi en IA-bedrift.

– Og det står for?

– Inkluderende arbeidsliv, og det forpliktet. Vi la om bedriftshelsetjenesten fra å være kjøttkontroll til å tenke forebyggende, blant annet ved å kartlegge miljøet nøye. Og resultatet blei at sykefraværet sank fra over 7 prosent til cirka 4 prosent, forteller en synlig stolt Jens Svenningsen.

Men nå må vi finne ut hvordan lokalsidene i Budstikka produseres. En journalist skriver en sak etter et lokalt tips. Når saken er ferdig, blir den lagt ned på en server. Her har den husvære til den blir godkjent av redaktør, for så å gå videre til redigeringdesken. Her går for eksempel Svein Olsson løs på saka.

– Jeg leser igjennom teksten og gjør den presentabel, forteller Olsson.

– Setter på koder, og kobler tekst og bilder sammen. Når jeg er ferdig, legger jeg den tilbake på serveren, slik at den kan hentes opp av dem som utfører neste arbeidstrinn.

Neste ledd i kjeden består av typografene Kristin Mulleng Sezer og Elisabeth Holmboe Svendsen.

– Vi henter tekst og bilder fra serveren for å knytte dem til de enkelte sidene. Alt må kontrolleres slik at det kommer på riktig plass og i riktig format. Blant annet skal det være en annonse her. Den tar yngstemann Andreas Rekk seg av.

Andreas Rekk er 24 år gammel. Der er bare to år siden han blei utlært mediegrafiker.

– Jeg har vært heldig med arbeidsplassen, og jeg har vært heldig som i det hele tatt har fått jobb i bransjen. Det er mange av vennene mine som blei ferdig med læra samtidig som meg som fortsatt ikke har fått en fot innafor faget, sier en blid og fornøyd unggutt.

Like bortenfor jobber Hanne Brøter. Hun er

MEDIAGRAFIKER- Andreas Rekk stortrives i jobben.

GRAFISK DESIGNER Hanne Brøter er også sekretær i kluben.

sekretær i klubben og grafisk designer.

– Her har vi det bra. Vi får det vi trenger av kunnskapspåfyll, men det kan være litt hektisk når magasinene skal ut. For det er ikke bare avisa vi jobber med. I tillegg har vi weekendmagasinet **Budstikka Pluss** og tirsdagsmagasinet **Ung Sport**.

Nå skal lokalsaken vår bare illustreres, så er saka klar til å separeres og kjøres gjennom rip-en (raster image processor), for deretter å bli sendt ut på den digitale motorveien til trykkeriet i Stokke. Her trykkes vanligvis et opplag på 30.450, men avisa leses av 150.000.

Papiravisa Budstikka er ferdig og klar til distribusjon.

MediaNorge: Schibsteds kamp for kontroll

Ikke før var Orka Media solgt før det ble kjent at det blir arbeidet for en storfusjon mellom Aftenposten, Fædrelandsvennen, Stavanger Aftenblad, Bergens Tidende og Adresseavisen. En fusjon som ville gi Schibsted kontroll med seks av de ti største avisene i Norge.

Når fusjonen skal forsvares snakkes det ikke mye om kutt. Det er mer snakk om å sikre økt satsing – spesielt innenfor digitale medier. Likevel er bakgrunnen en rapport fra konsulentfirmaet McKinsey. Den beskriver hvordan man kunne «kutte kostnader» i 100 millioner kroners klassen.
I Adresseavisen ble motstanden for stor, så de har hoppet av. Blant de andre fortsetter fusjonsforberedelsene til tross for bastant motstand fra alle de grafiske klubbene.

Klubbleder i Aftenposten, Terje Johansen forklarer hvorfor: – « Man snakker om å sikre arbeidsplassene, men hvilke arbeidsplasser? Jo, de som blir igjen! De som kapitalen har bruk for, de som blir igjen i «moderbedriftene», de som blir igjen i bedriftene med økonomisk substans!

Hva med de som blir med over i outsourcede bedrifter? Hva slags form for sikkerhet blir disse til del? De blir offer for markedskreftene.
Slik ser vi det i Sirius Media i Vestfold? Hva når denne bedriften (som er en bedrift opprettet utenfor Vestfold-avisene for å produsere annonser for alle sammen)? Hvilken kapital har de å «tære» på? Effektivisering, nedbemanning og outsourcing kan komme uansett! Det er riktig, men det kan akselerere fortere i en fusjon. En bør ikke se lenger enn til Orkla Media for å få fasiten!»

Det er langt fra sikkert at det blir en fusjon. Adresseavisen har allerede hoppet av. Det er ikke bare blant ansatte at det finnes motstand.
Flere aksjonærgrupper, inkludert OrklaMedia/Mecom ser ingen grunn til å gi fra seg makt og innflytelse til Schibsted.

Obligatorisk tjenestepensjon:

Klubbene må følge med

Av: KJETIL LARSEN
kjetil.larsen5@bredband.no
Foto: RICHARD RILEY/
flickr.com

Alle skal få tjenestepensjonen innen utgangen av dette året, men hva du får kommer an på hvor godt du og klubben følger med!

DET ER VIKTIG at klubbene følger med og stiller krav til den nye obligatoriske tjenestepensjonen. Best sikrer dere en god pensjonsordning ved å få den inn i den lokale avtalen. Da må alle framtidige endringer tas opp til forhandling.

Lov om Obligatorisk Tjenestepensjon (OTP) ble innført 1. januar 2006. Alle bedrifter i Norge må ha innført en form for tjenestepensjon innen utgangen av 2006, og innbetaling skal senest skje fra 1. juli 2006.

Tillitsvalgte i OGF og andre steder i fagbevegelsen hører stadig at det er bedrifter som enda ikke har innført OTP. Dette er det ingen grunn til å vente med, og det er viktig at du og de tillitsvalgte er våkne når avtale skal inngås på din bedrift.

Tjenestepensjon er en pensjon som bedriften gir deg i tillegg til det du får fra folketrygden når du blir alderspensjonist, og kan gis på to måter:

Ytelsesbasert tjenestepensjon:
Dette er en ordning der man normalt avtaler en prosentsats av lønn som skal utgjøre pensjonen. For eksempel 66 % av bruttolønn når du blir pensjonist. Da vil ordningen betale inn «mellomlegget» mellom det folketrygden yter og opp til 66 % av lønn. Argumentet mot denne formen for pensjonsordning har vært at det blir vanskelig for bedriften å vite hvor store premieinnbetalingne blir pr. år, og at risikoen bæres av den. Fordelen for arbeidstaker er at du er garantert en viss prosent av bruttolønn, og han/hun ikke bærer noe av risikoen.

Innskuddsbasert tjenestepensjon:
Dette er en ordning hvor arbeidsgiver betaler inn en avtalt prosent av lønna di hver måned, og den summen du har på pensjonskontoen din er det du får i tjenestepensjon. Pensjonen kan utbetales over minst 10 år eller flere etter ditt ønske.

Det er denne type pensjon arbeidsgiverne stort sett tilbyr i bedrifter som ikke har hatt tjenestepensjon tidligere. Da vil arbeidsgiver vite nøyaktig hva han/hun har i premieforpliktelser, og all risikoen blir lagt på arbeidstaker. For hva du til syvende og sist vil få utbetalt i pensjon er summen av hva som er blitt innbetalt på pensjonskontoen pluss avkastningen du har fått på dette beløpet. Du er altså i stor grad prisgitt de som forvalter pengene fram til du blir pensjonist.

Regler og forskrifter
OTP er omgitt av en rekke regler og forskrifter. Vi skal komme inn på noe av det det er viktig å være oppmerksom på når det skal innføres tjenestepensjon på din bedrift. Vi tar utgangspunkt i innskuddsbasert pensjon:

Lovens minstekrav til OTP er at det avsettes beløp tilsvarende 2 % av bruttolønn mellom 1 og 12 G. En G er for tiden kr 68 892,-, 12 G er 754 704,-.

Maksimalt kan det avsettes 5 % av lønn mellom 1 og 6 G, og 8 % av lønn mellom 6 og 12 G. Eller 22 % av G (tilsvarer 2 % av lønn på 12 G). Det er bare fast lønn og faste tillegg som inngår i grunnlaget for størrelsen på premieinnbetalingen (pensjonsgivende inntekt), ikke for eksempel overtidsbetaling. De ansatte kan også bidra til ordningen med egne innskudd. Da må alle medlemmene i ordningen skyte inn like mye, men ikke mer enn bedriften. Summen av arbeidsgivers og arbeidstakers innskudd må ikke overstige 5 og 8 %, som nevnt over. Alle ansatte på bedriften som har mer enn 20 % stilling skal omfattes av avtalen, også for eksempel lærlinger og vikarer.

Det skal opprettes en styringsgruppe for tjenestepensjonsordningen i hver bedrift. Styringsgruppa består av minimum 3 personer, hvorav minst en skal komme fra medlemmene i pensjonsordningen. Denne gruppen skal følge opp pensjonsordningen, men det er gjennom å avtalefeste pensjonsordningen lokalt de ansatte får reel innflytelse på pensjonsordningen, og som gir klubben forhandlingsrett på pensjonsspørsmål. Alle bedrifter skal

ha en tjenestepensjonsordning, uavhengig om det er en klubb på stedet eller ikke.
Hvordan pensjonsavtalen blir, er det opp til partene på den enkelte arbeidsplass å forhandle seg fram til.

Bedriften er pliktig å bekrefte at lovpålagt tjenestepensjon er innført i årsregnskapet/næringsoppgaven. Hvis ikke kan kredittilsynet pålegge at en opprettes, og sanksjonere med mulkt eller politianmeldelse.

De seinere åra har fagbevegelsen i forhandlinger tatt høyde for kostnadene i OTP i sine krav for å lage «rom» for den kommende OTP-ordninga. Lokalavtalene bør derfor kunne bli bedre enn lovens minimum.

Pensjon er utsatt lønn. De bør derfor ha en naturlig plass i de lokale lønnsforhandlingene.

Ytelsene fra folketrygda har ikke fulgt den øvrige lønnsutviklinga, derfor er det svært viktig å få til en god OTP-ordning, hvis ikke kan forskjellen på lønn og pensjon bli svært stor.

Her finner du mer om OTP:

- Lovdata.no (lov om obligatorisk tjenestepensjon)
- Pensjonsskolen.no (Sparebank 1)
- Odin.no (staten)

Vil du være med?

Vi i redaksjonen for dette bladet vil gjerne komme i kontakt med flere medarbeidere.

Det kan være medlemmer som har lyst til å skrive i bladet, fotografere eller tegne.

Vi er også interessert i kontakt med dere som har ideer til stoff. Og også dere som har positive eller negative meninger om bladet og arbeidet vi gjør. Hva som mangler, og hva som kan gjøres bedre.

Vi kan tilby en hyggelig redaksjon, og morsomt arbeid!

Ta kontakt med Adolf på telefon 22 80 98 75 / 97 52 74 64 eller adolf.larsen@fellesforbundet.org.

Neste nummer av bladet kommer ut ca 15 desember.

Alderspensjon i folketrygden:

Utbetales fra fylte 67 år. Full ytelse krever 40 års opptjening, og baserer seg på gjennomsnittet av de 20 inntektmessig beste arbeidsår. Inntekt over et visst nivå er ikke pensjonsgivende.

Folketrygdens grunnbeløp (G):
Alderspensjon består av grunnbeløpet (G), som reguleres i trygdeoppgjøret hvert år. For tiden er 1G lik 68 892,- Kr. På toppen av grunnbeløpet legges tilleggspensjon som opptjenes gjennom yrkesaktivitet. Maksimalt gis 7 pensjonspoeng. Grunnbeløpet har vært sterkt underregulert de siste åra.

Fripolise:
Forsikring som er fullt ut betalt for resten av avtalt forsikringstid.

Investeringsprofil/Risikoprofil:
Sammensetning av fondene i porteføljen. Gjenspeiler ofte hvor stor risiko en vil ta. Dette styres av andelene av aksjefond og rentefond i porteføljen. Man velger ofte mellom høy, moderat eller lav profil. Velger man høy risikoprofil kan man både vinne og tape stort. Velger man en lav profil, unngår man de største svingningene i markedet.

Kollektiv forsikring:
Forsikring for en gruppe, enten forening eller ansatte i en bedrift.

Tjenestepensjon:
Med tjenestepensjon menes ordninger som ligger utenfor folketrygden, avtaler på den enkelte arbeidsplass eller mellom organisasjoner. En rekke arbeidsplasser har egne tjenestepensjonsordninger knyttet til pensjonskasse eller forsikringsselskap. Med tariffestet tjenestepensjon menes tjenestepensjonsordninger som er nedfelt i en tariffavtale.

For forklaring på flere begrep bør du få tak i Fellesforbundets brosjyre: «Tjenestepensjon for alle»

Svein Mortensen, Gunnar Nordby og Håkon Kjernsmo

Sluttet å gå på jobb, men ikke å bry seg!

Av: PER CHRISTIAN JOHANSEN
Foto: KNUT ØYGARD

Du må ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv.

Ikke veit jeg om gutta blei flaska opp på Arnulf Øverland, ikke veit jeg om de seinere har lest seg til det, men jeg veit at kampen mot urett har gått som ei rød trosse gjennom livene deres. Kampen for rettigheter, kampen for den enkelte, kampen mot ledighet og ikke minst det å vise solidaritet, har løfta Osloforeninga til noe mer enn bare å dreie seg om kroner og øre.

For som i runene til broder Arnulf i krigsdiktet fra 1936: Det handler om å bry seg, ikke være likegyldig, stykkevis og delt. Å se utover den snevre hverdagen, se den blodrøde horisonten, se den store sammenhengen i den hverdagslige kaukinga. Enten scenen er foran stortinget, ved brygga på Union i Skien,eller for den saks skyld, en liten fluelort på globusen i avkroken Bluefields i landet Nicaragua.

Gunnar Nordby vokste opp i Griffenfeldts gate, ikke langt fra Akerselva, som dengang fortsatt var liv laga for industri. Han bytta tidlig ut kortbuksene med arbeidsklær og tok hyre i Aftenposten. Først som bud, deretter i håndsetterlæra. Og han lærte raskt:

– Ingenting kommer av seg sjæl. Mye hadde sett annerledes ut hadde vi ikke kjempa igjennom teknikkavtalen. Den la grunnlaget for mange seinere avtaler. Ikke minst er jeg stolt av at vi klarte å holde den i hevd.

Tidlig på 70-tallet kom Svein Mortensen spaserende ned fra høydedragene langs Torshov. I sekken bar han en nyerobra adjunkt-tittel, men det ble ikke noen lærergjerning ut av det. Istedet blei han hanka inn på Grøndahl & søn. Deretter fulgte mange spennende år i «fabern» (Fabritius & Sønner AS), etterfulgt av minst like spennende år I Osloforeninga.

– Jeg husker med glede at vi klarte å stoppe arbeidsgivernes angrep på bemanningsreglene i avis – og utvidelsen av arbeidstida innafor siviltrykk. Og ikke minst husker jeg det flotte 125-årsjubileet til foreninga. Enormt med entusiasme, og det var utrolig mange av medlemmene som deltok.

Håkon Kjernsmo nikker samtykkende. Han vokste opp på Torshov i Oslo. Og når han ikke tok dypdykk i sengelektyra «dialektisk materiallisme», livnærte han seg som typograf. Først i Østlandets blad, deretter I trykkeriet til NKP: All-trykk, for å ende opp i VG som typograf og klubleder gjennom mange år. Han syns at foreninga og forbundet har oppnådd mye:

– Jeg er spesielt fornøyd med at foreninga har klart å vise solidaritet. Ikke bare hjemme, men også med folk ute.Sånne ting er av stor betydning, selv om det kan være vanskelig å se i det daglige.

Det er midt i juli og sola brenner. Likevel stiller gutta opp som om det var første skoledag og øser velvillig fra historieboka, nå når de til høsten ikke lenger skal tilbake på jobb.

Gunnar synes det er vemodig: – Det var en livsstil like mye som en jobb. Men jeg skal følge med på debattene, og jeg skal engasjere meg for pensjonistene. Så har jeg jo hytta da.

Svein er enig med Gunnar: – Ja, dette har vært en stor del av livet, mye mer enn bare en jobb. Nå skal gamle venner vannes regelmessig. Men først skal jeg bidra i et prosjekt i Nicaragua, og være rådgiver for et ungdoms-utvekslingsprogram med Latin-amerika.

Bare Håkon er ikke særlig vemodig: – Endelig er jeg kvitt lønnsslaveriet, endelig en fri mann. Nå skal tida brukes til å jobbe politisk. Særlig med avisa Nei til Atomvåpen. Dessuten har jeg for en periode leid meg leilighet i Berlin.

Og det er ikke tilfeldig at han gjør berliner av seg. For der traff han sin Gudrun, der gikk han på skole, dit reiste han på solidaritetsturer. Til et Øst-Tyskland som allerede dengang var iferd med å bli isolert.

– Du skal huske at den borgerlige pressa her i Norge framstilte alt svart og hvitt. Virkeligheten var mye mere nyansert enn det.

Gunnar sier seg enig, men vil gjerne avkrefte at han var personlig venn med statsleder i DDR, Erich Honecker:

– De ryktene er som rykter flest – sterkt overdrevne. Men det stemmer at vi var på store konferanser hvor vi møtte innflytelsesrike folk fra Polen, Sovjet og Øst-Tyskland. Det var like viktig å gi impulser som å få impulser. Mye var gæærnt og folk sto i bensinkø. I Norge sto man ikke bensinkø, her sto man i barnehagekø. I Øst-Tyskland var det barnehageplass til alle. Jeg er spesielt glad for at muren falt uten at et skudd blei løsna.

Så det var en stolt tradisjon Svein fulgte når han i 1990 pakka vandrer-sekken med en trykkmaskin fra Norge, tok t-banen et par lange drag og gikk av ved atlanterhavskysten ved Bluefields i Nicaragua.

I forkant hadde det selvfølgelig vært mye bulldozerarbeid. Vedtak skulle fattes, krone stables på krone, du kan jo sjøl tenke deg at ikke trykkerisponsorene stod i kø. Men det gikk, og det gikk overraskende bra. Kronasjene kom på plass og Svein kunne si: – Hepp, jeg fant, jeg fant.

– Du vil ikke tro det. De mangla alt, og da mener jeg absolutt alt. Det var ikke bare å plante trykkeriet og si: Plug and play. Men de hadde så mye annet. Det de mangla av materielle ting, tok de igjen med enorm fantasi. Som da elektrikeren kobla strømmen til jordinga.

Likavæl, 14. juni 1990 kom den første plakaten ut av pressa, – og det blei en heidundranes fest. Og det blei en heidundranes bakrus ikke lenge seinere, da det nye USA-støtta regimet ville legge beslag på utstyret og eiendom.

– Hei vent litt. Jeg har ikke plass til mer. Tenk på papirprisen. For ikke nok med at Norske Skog la ned Union for å få opp prisen på papir, og at Montgomery kjøpte alt av aviser for å oppnå det motsatte med prisen på arbeidskrafta.Og i bakgrunnen – for ikke å si i avgrunnen – vaker «Mark i Hagen» for å rappe pressestøtta, for den kan han jo bruke til fisketurer og egen partiorganisasjon. Og da blir det sikkert litt igjen til kona Melis' kjøreopplæring, som seg Se og Hør.

I hvertfall; vi må begrense oss. For enda disse gutta har blitt pensjonister, kan de fortsatt holde på til langt ut på morrasida. Og det er slett ikke nok å si at Gunnar er en fargeklatt. For å beskrive dettde romslige byggverket, må du ta i bruk alle palettens farger. Eller at Svein er en sofistikert verdensmann, for han er så mye, mye mer enn det.Og ikke bare er Håkon en vandrende historiebok på to bein, han er så absolutt tilstede den dag i dag.

Takk gutta!

Navn: SVEIN MORTENSEN

Alder: 62 år.

Siste verv/stilling: Foreningsleder i OGF.

Sivil status: Gift.

Yrkesbakgrunn: Div. for sjømenn, adjunkt, trykker, foreningsleder.

Verv/styrer: Klubbleder Grøndahl & søn og Fabritius AS, medlem av forbundsstyret i NGF.

Interesser: Politikk, solidaritetsarbeid hjemme og ute, mat, lesing, reiser.

Navn: GUNNAR NORDBY

Alder: 64 år.

Siste verv/stilling: Leder i Aftenposten grafiske klubb.

Sivil status: Gift.

Yrkesbakgrunn: Typograf, håndsetter.

Verv/styrer: Klubbleder AGK i 25 år, sekretær og tillitsvalgt i 15 år. Styremedlem i OTG/OGF i 29 år, forbundsstyremedlem i 20 år, sentralstyremedlem i SV i 4 år

Interesser: Fagbevegelsen, politikk, frimerker.

Navn: HÅKON KJERNSMO

Alder: 63 år.

Siste verv/stilling: Klubbleder VG grafiske klubb, typograf.

Sivil status: Gift.

Yrkesbakgrunn: Jobb i Østlandets blad, All-trykk, VG.

Verv/styrer: Styremedlem OTF/OGF siden 1972.

Interesser: Fagbevegelsen, reiser

Har vi en tariffpolitikk?

Av: ADOLF LARSEN og KNUT ØYGARD

Årets tariffoppgjør er over. Etter uravstemningen skulle alt være såre vel. Over 90 % ja i avisene og 76% ja for sivilbedriftene. Likevel er det grunn til å spørre – var oppgjøret virkelig så bra?

Hvilken målestokk skal vi i så fall bruke? Resultatet i forhold til kravene? Hvilken andel arbeidsfolk får av verdiene som skapes i kongeriket? Hvordan tariffavtalene utvikles som redskap i den striden som står på arbeidsplassene gjennom hele året? Hvordan selve oppgjøret ble gjennomført?

Dette var vårt første oppgjør som en del av Fellesforbundet. Som vanlig la frontfaget rammen for oppgjøret – vern av AFP fram til 2010, en krone timen i generelt tillegg og bestemmelser som skal sikre litt mer innsyn og dermed demme opp for sosial dumping. Rammen ble stort sett stående gjennom hele oppgjøret – utvidelsene kom mest etter hvert. Er det et bra resultat? – bare hvis man mener fagbevegelsens oppgave er å holde igjen den generelle lønnsveksten midt i en høykonjunktur. Det er vårt bidrag til nye overskrifter neste år om nye rekordresultater og påfølgende opsjonsgevinster for topplederne.

Kartonasjen fikk merke hva det vil si å være frontfag. I teorien burde det være et glimrende utgangspunkt å ha hele forbundet i ryggen. I stedet måtte de slite for å sikre at deres krav og formuleringer ikke forsvant til fordel for verkstedoverenskomstens. Frontfagmodellen vil ikke overleve hvis den skal bety at alles krav skal underordnes det som er viktig for verkstedene.

De andre grafiske overenskomstene fikk i større grad ordne seg selv. I avisene fikk man en avtalefestet lokal forhandlingsrett og minstesatser på pensjon. Det var et historisk gjennombrudd. Det var bare mulig som en følge av et tett samarbeid mellom alle forbund innenfor avisområdet. For øvrig var det er greitt oppgjør med mindre forbedringer og pussing – samt økning av skifttillegg og et garantert minsteresultat for lokale forhandlinger på 2200 kroner i året.

Kontrasten til siviloppgjøret er slående. Her var det ingenting som peker utover malen fra frontfaget. Det er ikke så rart – hele forhandlingsstrategien var defensiv: det eneste interessante var å hindre utvidelse av driftstid. Det har vært hovedtema de tre siste oppgjørene.

Vi stiller spørsmålet: Er virkeligheten mellom avisene og sivilsektoren så dramatisk forskjellig? Det kan virke merkelig når man ser på presset mot bemanning og avtaler som nå finnes i de aller fleste avisene. Innenfor alle bransjer er vi under press, men presset blir ikke mindre av at man ikke stiller krav. Det er ikke slik at hvis vi bare lar være å stille krav så vil arbeidsgiverne også vise «moderasjon». Tvert om – de kjenner ingen grenser – hvis de tror de kan få gjennomslag.

Det er nok av mørke skyer framover for alle deler av grafisk bransje. Nedbemanning, outsourcing, utflytting er noen av stikkordene. Andre deler av fagbevegelsen møter også problemer. Byggfagene har greidd å sette sosial dumping på dagsorden – og definere krav i forhold til dette opp mot tariffoppgjøret. De har en debatt om hvor bra resultatet ble – men de har uansett et aktivt forhold til å utvikle tariffavtalene også i forhold til de nye problemene globaliseringen skaper.

Vi må bli tydeligere på hva som er viktig for oss. Vi trenger ikke smørbrødlister over gode saker som fremmes, men som samtidig stemples som «kjekt å ha, men umulig å streike for.» Får vi en debatt som er forankret i klubbene blir det også tydeligere hva det er «mulig å streike for».

Fram mot landsmøtet i 2007 vil det bli en debatt i Fellesforbundet om tariffpolitikken. Det er bra! Vi trenger krav som kan minske arbeidsgivernes mulighet til å sjonglere med arbeidsplasser, undergrave klubbene og sette folk opp mot hverandre.

Hvorfor trenger vi å verve/rekruttere?

Når pionerene i arbeiderbevegelsen bestemte seg for å organisere seg hadde de 2 hovedmål. Det ene og viktigste var å få organisert mange nok til å ha styrke til å stå i mot arbeidsgiverne, og det andre var og fremme tiltak som bedret lønns og arbeidsvilkårene til de ansatte. Men de ble fort klar over at de manglet politisk innflytelse til å bedre arbeidsfolks levekår som eks. ferie, lønn under sykdom, pensjonsordninger, stillingsvern, offentlig helsevesen og skole osv. Disse ordningen stod støtt fram til 1980 årene, siden har kravene om å redusere mange av disse ordningene blitt sterkere og sterkere. Det påvirker også jobben vi gjør. Fra å være en offensiv fagbevegelse som så på nye muligheter, har jobben med å bevare opparbeidede goder blitt viktigere og viktigere.

I tillegg ser vi at oppslutningen rundt fagbevegelsen blir dårligere og dårligere i stadig flere bedrifter, mens noen har 100 % organisering og nyansatte verves inn i klubben. Dette skyldes flere ting, men den viktigste er nok at man har hatt en kontinuerlig oppegående klubb som har vært synlig for medlemmene.

Og her kommer en av de store utfordringene, hvordan skal vi klare å motivere våre kollegaer til å ta sin tørn i klubbsty-

Streik på Aller Tryk-
Tåstrup i Danmark

Av: NIELS KILLI

Natten til onsdag den 6. september gikk de ansatte i de tekniske avdelingene ved Aller Tryk i Tåstrup TIL FULL STREIK.

Klubb og ledelse har over lang tid forhandlet om å innføre helgeskift på trykkeriet. Klubben har ikke vært uvillige til å inngå en avtale, men de har naturlig nok ønsket en gunstigst mulig arbeidstid og noe kompensasjon for ubekvem arbeidstid. Helgedrift i danske trykkerier forutsetter en lokal avtale og klubbene har derfor et veto i saken.

Anderledes stiller det seg med bemanning. For få år siden ble klubben presset til å redusere bemanningen kraftig og også å inngå helt nye og dårligere lokale avtaler. Dette skjedde i en situasjon der bedriften gikk med store underskudd og eierne truet med å selge den.

Nå har ledelsen og eierne kastet trykkeriet ut i en konflikt ved å forsøke å tvinge igjennom en bemanningsreduksjon og si opp 9 trykkere. De som er oppsagt er valgt ut helt vilkårlig og uten at noen normale vilkår er lagt til grunn. Den eldste trykkeren er snart 60 år og har arbeidet i trykkeriet i 39 år. Samtidig har ledelsen beholdt vikarer som bare har vært på trykkeriet en kort stund..

Klubben har pekt på forhold i trykkeriet som burde rettes opp og som ville medføre langt bedre lønnsomhet og produksjon. Videre påpeker klubben at måten maskinene er stilt opp på gjør det helt uforsvarlig å kjøre med mindre bemanning. Trykkeriet kjører idag rotasjonsmaskinene med 4 trykkere, ledelsen ønsker nå å trumfe igjennom en bemanning på 2 trykkere og 1 assistent.

Klubben påpeker helt korrekt at dette også er et forsøk på å knuse samholdet i en sterk klubb med ærerike tradisjoner.

Aller Trykk i Tåstrup trykker bladene som Allerkonsernet gir ut i Danmark. En utfordring nå er å hindre at disse bladene blir trykket på andre trykkerier – enten i Danmark eller i andre land. Det er helt nødvendig at kollegene i trykkeriene viser sin solidaritet med de streikende kollegene på Aller Tryk – og sørger for at det ikke blir utført streikerammet arbeide.

Hjemmesiden til Aller Grafiske Klubb – http://www.agk.nu - legger fortløpende ut informasjoner fra våre streikende kolleger. 14.09.2005

ret? Mange syns det er skremmende med alt man må kunne, og at det tar tid. Ja det er mye å sette seg inn i, men tida har vi krav på gjennom Hovedavtalen. Det å være tillitsvalgt er en prosses i kontinuerlig læring, forskjellen mellom oss er at vi står på ulike nivåer, men vi har den unike muligheten at vi har et nettverk å spille på lag med. Andre klubbtillitsvalgte, foreningens tillitsvalgte, forbundets tillitsvalgte, Lo s juridiske kontor og mange gode kurs, lokalt og sentralt som i tillegg er gratis.

Meninger om hvordan vi skal verve nye medlemmer er mange og med ulike innfalsvinkler alt etter hvem som er målgruppa. Den viktigste forutsetningen for å lykkes i arbeidet er at vi klarer å få tak i medlemmer som kan tenke seg å bidra til økt oppslutning rundt dette med å være organisert.

Tilslutt så kommer jo spørsmålet om å sette av tid til det å være tillitsvalgt, et aktivt medlem, komme på møter osv. Noen vil tro at dette er nye utfordringer men for en tid tilbake var jeg så heldig å få noen eksemplarer av Norsk Litografia. I den 53. årgangen nr.5 desember 1954, et år før undertegnede så dagens lys, sto følgende stykke, som gikk over flere nummer under overskriften: Hva gjør fagforeningen for å få godt besøkte medlemsmøte?« For er det slik at fagforeningsmøtene er innholdsløse og stereotype, så kan de overhode ikke samle folk i en tid da det er slik masse andre møter, tilstellinger, forestillinger og radioprogrammer som roper på menneskene.» Dette var lenge før noen trodde de

Forts. på side 17

Internasjonalt tillitsmanns-arbeid i grafisk bransje

Av: NIELS KILLI
Foto: ANITA FRØLAND

Fagbevegelsen har til nå ikke funnet noen gode og virksomme mottiltak mot kapitalens internasjonalisering og globalisering.

Dette har flere årsaker, og en av de viktigste er nok at fagbevegelsens tradisjonelle styrke er knyttet opp mot tariffavtalene og lovgivningen – som begge i all hovedsak er begrenset av nasjonalstatens grenser. Det betyr at effektiv grenseoverskridende virksomhet ikke er enkelt.

Det er helt klart at det internasjonale arbeidet må utvikles på en ny måte dersom på den ene siden arbeidere i f.eks. Vesteuropa skal kunne forsvare sine lønns- og arbeidsvilkår og på den andre siden arbeiderne i f.eks. Østeuropa skal kunne bedre sine lønns- og arbeidsvilkår. Dette er ikke bare en europeisk problemstilling – vi finner den med variasjoner over hele kloden.

En av problemstillingene er at fagbevegelsen i mange land er svak og dårlig utviklet. Kollegene i disse landene står uten virksomme våpen mot arbeidsgivernes makt. Dette vet arbeidsgiverne å bruke på to måter, den ene er å flytte produksjon til land der arbeiderklassen står svakt, den andre er å bruke dette som trussel for å forringe kårene der arbeiderene er organiserte og står bedre rustet.

Grafisk bransje i Europa

Deler av grafisk bransje er avhengig av lokal tilknytning. Mest ekstremt er dette for produksjon av dagsaviser der transportavstander regnes i timer. For bøker og magasiner, reklame og kataloger er avstand av mindre betydning. Spørsmålet om flytting av produksjon blir derfor i første rekke et spørsmål om avstand – jo mindre tidskritisk jo lengre bort kan man flytte produksjonen.

Den grafiske industrien som har flyttet østover har derfor flyttet til de landene som grenser mot Vesteuropa – Polen, Tsjekkia, Baltikum. Ikke fordi lønningene er lavest der, men fordi transport, logistikk for øvrig og andre forhold legger forholdene best til rette. For eksempel har Tsjekkia vokst til å bli den største handelspartneren til Tyskland på det grafiske området.

Ettersom all grafisk produksjon ikke kan flyttes blir konkurransen i stedet utnyttet til å redusere vilkårene til de ansatte i den vesteuropeiske grafiske industrien.

Heatset og dyptrykk

Heatsetsektoren er veldig fragmentert i hele Europa. Det finnes utrolig mange trykkerier – fra de helt små til de veldig store. Tradisjonelt har de fleste vært uavhengige, men der begynner ting å endre seg. Mange større og mindre sammenslutninger av trykkerier finner sted stadig vekk. Senest i sommer ble Norprint i Stavanger overtatt av danske Colorprint og samtidig solgte eierne av Colorprint selskapet til et investeringsselskap.

På lang sikt forventer arbeidsgiverrepresentanter i Tyskland opptil en halvering av antall heatsetbedrifter. Ser man på forholdene i USA så er det kun 3 trykkeriselskaper av betydning innen heatset og dyptrykk igjen.

Dyptrykk og heatset konkurrerer i stadig større grad om de samme jobbene.

Prinovis – sammenslutningen av Bertelsmann, Grüner und Jahr, Springer sine dyptrykkerier – har skapt en dyptrykksgigant i Europa. Dette sammen med investeringer hos Polestar i England, i Polen og i Frankrike har skapt turbulens i bransjen. Kapasiteten øker og priskonkurransen likeså. Dette har allerede rammet mange trykkerier som helt eller delvis har blitt lagt ned.

Lønn og arbeidsforhold

Lønns- og arbeidsforhold er det vanskelig å sammenligne. I generelle vendinger kan man fastslå at lønningene er lavere i Østeuropa enn i Vesteuropa, men også at lønningene er svært forskjellige fra land til land. Generelle tall for arbeidskraftkostnader er det litt lettere å fange opp – og de uttrykker det som kapitalistene er ute etter – hva koster en mann i en time. Her er det også store forskjeller.

Noen eksempler:
Timepris i 2003 i Euro – Litauen 2,93 – Lettland 3,22 – Estland 4,33 – Slovakia 4,55 – Polen 5,45 – Tsjekkia 5,47 – Ungarn 5,91 – Slovenia 11,71 – Tyskland 28,82
(kilde der Spiegel 18/04)

I General Motors var lønnskostnadene i 2003: 100 % i Tyskland, 92% i Belgia, 77% i Østtyskland, 74% i Storbritannia, 64% i Spania, 56% i Sverige, 33% i Portugal og 15% i Polen.
(kilde der Spiegel 42/04)

Arbeidsvilkår utenom lønn er også svært forskjellige. Ta for eksempel arbeidstid der gjennomsnittlig arbeidstid i Storbritannia pr uke i 2003 var 43.1 time, i Polen 41.5, i Ungarn 41, i Slovakia, Spania og Portugal mellom 40 og 40.5, Tyskland 39.6 Frankrike, Nederland og Italia mellom 38.7 og 38.8. *(kilde der Spiegel 48/04)*

Ting som det er vanskeligere å tallfeste er den styrken som fagbevegelsen har i trykkeriene nasjonalt gjennom tariffavtaler og lokalt gjennom sterke og aktive klubber. Vi vet jo at situasjonen i Østeuropa er ganske tragisk. Dette gjør at arbeidere i trykkeriene må stå med lua i handa og ta de vilkårene som bys. Overtidsbetaling, arbeidstid, fritid, bemanning, skifttillegg og øvrige arbeidsforhold står helt garantert i stil med svak eller manglende organisering. Dette har også en ødeleggende effekt i Vesteuropa. Med stadig tøffere konkurranse blir vilkårene for faglig styrke underminert og etter hvert blir også vilkårene dårligere. I forbindelse med tarifforhandlingene i Tyskland ifjor sa arbeidsgivernes talsmann Dr. Pütz: «Ettersom de nåværende reguleringene i tariffavtalen er alt for stivbente, vil stadig flere firma gå under tariffbestemmelsene» *(Deutsche Drucker 9/05)*

Arbeidstider og driftstider

Fra bedriftsrådet hos Fink kom det i sommeren 2005 en e-post der de tillitsvalgte ble informert om at ledelsen ønsket å innføre 168 timers ukentlig driftstid, og dersom dette ikke lykkes vil de danne et nytt firma for å slippe unna tariffavtale og lokale avtaler.

Thomas Mayer, leder av BVDM (den grafiske arbeidsgiverforeningen i Tyskland): «Arbeidstidens lengde blir mer og mer til den sentrale konkurransefaktoren. Når lengre arbeidstider betyr en sikring av arbeidsplassene, må dette også bli tvunget igjennom mot fagforeningens vilje gjennom en avtale mellom arbeidsgiveren og arbeidstakeren.»
(Deutsche Drucker nr 22/14.0.05)

Tillitsmannsarbeid

Det er et enormt behov for kontakt mellom kolleger i ulike land og bedrifter for å utveksle informasjoner, erfaringer og behov for hjelp og assistanse. Det er også et enormt behov for de grafiske forbundene hjelper hverandre med å utvikle seg selv – slik det er i dag er det heller slik at forbundene som har stått sterkt er på retrett heller enn at forbundene som er svake er i fremgang. Styrken i fagbevegelsen ligg-er lokalt, og ikke minst stemmer dette i det overnasjonale arbeidet. **Dersom tillitsmannsapparatet på grunnplanet ikke fungerer vil lite fungere i det internasjonale arbeidet.**

Et bilde på forholdene i Østeuropa og vanskelighetene man arbeider under finner vi i reportasjen som våre to danske kolleger har laget fra Polen og som trykkes i dette nummer av Typografiske Meddelelser.

Dette er litt av bakgrunnsbildet som har fått fagbevegelsen innen den grafiske bransjen til å forsøke å ta tak for å snu situasjonen.

Senhøstes 2004 besluttet UNI-Europa Grafisk å opprette et tillitsmannsnetverk innen dyptrykk- og heatsetsektoren. Dette netverket har kommet igang, men det er ennå uferdig. Et av tiltakene er å samle inn informasjon om trykkeriene, organisasjonsforhold og tillitsvalgte for bruk i nettverket. Til nå har såvidt meg bekjent ingen tillitsvalgte hos oss eller i de andre nordiske landene tatt opp aktivitet i dette nettverket. Jeg har benyttet meg av nettverket en gang til å samle informasjon om bemanning på rotasjonspresser.

I Danmark har HK-Privat klart å etablere årlige samlinger for tillitsvalgte innenfor heatset- og dyptrykksektoren. Utover dette har de også tatt et initiativ til å forsøke å skape et nettverk blant de tillitsvalgte på trykkeriene i de nordiske landene. Det er planlagt et tillitsmannsmøte i november 2006 for å drive dette arbeidet fremover.

På sitt årsmøte i juni bestemte den Nordiske Grafiske Unionen seg for å sette igang et arbeid for å styrke tillitsmannsarbeidet innen heatset- og dyptrykksektoren i sitt område og også overfor Østeuropa. Dette arbeidet skal dras igang av en representant fra hvert av medlemslandene og undertegnede er Fellersforbundets representant i arbeidet. Det første møtet vil bli avholdt i løpet av høsten.

I TRÅD MED INNHOLDET i artiklen, må kontakt med kollegaer i Europa være en prioritert oppgave for fagbevegelsen. Her bilder fra OGFs studietur til Polen i 2005 (tidligere omtalt i TGM).

Hvorfor trenger vi...
Forts. fra side 15

fant opp noe nytt ved å kalle det for eksempel tidsklemma. Vi må ikke glemme at det er vi som disponerer tida og ikke omvendt da løper vi helsa av oss lenge før den naturlig innhenter oss. De av dere som kunne tenke dere å være med i en verve/ rekrutterings gruppe kan melde sin interesse til foreningskontoret så vil dere bli innkalt til en samling som avsluttes med en hyggelig overraskelse. En stor motivasjonsfaktor burde jo være at vi er med og bevarer allerede opparbeidede rettigheter og at vi kan overlevere et anstendig arbeidsliv til dem som kommer etter oss.

Hvordan ser så en verver ut og hva skal de kunne? Det kan være hvem som helst av våre medlemmer som er interessert i å gjøre en jobb blant uorganiserte, enten på egen arbeidsplass eller som kunne tenke seg å besøke en helt «nye» bedrifter eller kanskje en skoleklasse. Det viktigste er at du har lyst til å delta så kan vi i felleskap finne den beste løsningen for å presentere Fellesforbundet og Oslo Grafiske Fagforening på.

Terje Fjellum

Winkowski – et polsk vidundertrykkeri?

Av: BENEDICTE TOFTEGÅRD og THOMAS SØRENSEN

Endeløse hullete landeveier, kantet med trær og klynger av misteltein, brune flate områder med falleferdige rønner, avskallet mur og skur som ser ut som de holder på å ramle sammen.

En gang imellom et nyrenovert hus med takstein av noe som likner plast i skrikende rødt eller grønt. Hist og her noen storker, søppel i veikanten og reklameskilt, tung lastebiltrafikk som kjører forbi en liten lastebil med en ku på tross av at det er doble striper på asfalten. Vi er på vei gjennem Polen fra fergebyen Swinoujscie via Pila til Warszawa.

Målet er blant annet et besøk på Winkowski, som med sine tre avdelinger er et av de største trykkeriene i Europa. Winkowski er delvis amerikansk eid, Quad Grafics eier cirka 40 prosent, men trykkeriet er ikke særlig annerledes enn andre polske trykkerier når det gjelder fagorganisering: Det fører til øyeblikkelig avskjedigelse. Selvfølgelig ikke offisielt, for Polen er medlem av EU, og pålagt visse menneskerettigheter, som retten til å organisere seg. Men hvem bryr seg om å håndheve rettigheter, her hvor alt tilsynelatende handler om å tjene penger og overleve?

Bokbinderassistenter på korttidskontrakter

Winkowski produserer trykksaker i svimlende antall og for en rekke land. Tyskland og Sverige er de største kundene, men Winkowski trykker også blant annet for danske Egmont.

Winkowski har en liten avdeling i Radzymin og en helt ny og veldig stor avdeling Wyskow utenfor Warszawa. Den største avdelingen ligger fortsatt i Pila, men innen 2010 forventer de å ha omlag 1200 ansatte i det nye typografi- og logistikksenteret i Wyskow. Senteret har et innendørs areral på 65 000 kvadratmeter og bedriften har regnet med nyinvesteringer på oppimot 500 000 euro. Antallet ansatte går opp og ned. En stor del er ansatt på korttidskontrakter for tre og tre måneder av gangen. Det gjelder først og fremst de endeløse rekkene av damer som sitter på harde stoler (noen ganger stablet på en pall for å rekke opp til bordet) og pakker diverse artikler, som for eksempel dvd'er eller vareprøver, inn i magasiner med håndkraft.

Moderne maskiner på halv fart

Men her er også mange trykkere og trykkerassistenter – de fleste ser ut til å være mellom 25 og 35 år og det er merkelig å se så mange «unge» mennesker på en grafisk bedrift. Maskinene er også nye eller nyere rotasjons- og arkmaskiner. Heidelberg, Harris og Litoman er det vanligste. 15 rotasjonspresser står side om side i flere enorme haller, 32-siders, 48-siders, 16-siders og én enkelt 72-siders presse. Dessuten 2 speedmaster (arkmaskiner) og en KBA rapida 162.

Bygningene bærer tydelig preg av å være en nedlagt togfabrikk. Det fins ikke noen kjørebu der de ansatte kan isolere seg fra maskinstøyen, slik vi har i Norden. Her fins heller ikke annen unødvendig pynt til glede for de ansatte. Men det er rent og pent og hørselvern er introdusert. **Til gjengjeld kjører maskinene forbausende sakte – i forhold til kapasiteten. Grunnen er at det ikke er investert i moderne stackere eller opprullere i enden av maskinen.** Der står 2-3 unge gutter og tar av for hånd og legger bladene på paller. Her fins ikke elektriske løftevogner som er tilpasset en ergonomisk arbeidsstilling.

Høyt kvalifiserte medarbeidere eller...

Ifølge Winkowskis informasjons- og managementavdeling i Warszawa, som var vennlig og hjelpsomt vertskap under omvisningen, velger Winkowski selv ut sine kommende medarbeidere rundt omkring på «universitetene» og gir dem kvalifisert utdanning. Noen blir til og med sendt på kurs til USA, for å sikre at de kan leve opp til nåtidas høye kvalitetskrav. Firmaet har vunnet priser i Polen for sin virksomhet, forteller de. Men de forteller ikke vilke priser og for hva?

Fra andre kilder har vi fått en annen versjon av historien. Den stemmer bedre overens med det vi faktisk så. **Det er stor mangel på utdannete trykkere i Polen siden det ikke er en offisiell yrkesutdanning. Derfor må bedriftene sjøl lære opp folk. Men opplæringen er ofte på et minimum og siden de som ansettes er unge, har de begrensa praktisk erfaring også.**

Maskinoppsetting uten garanti

Trykkeriet vil gjerne spare på dyre utgifter til oppsetting av nye maskiner. Der et hvert dansk firma ville benyttet seg av leverandørens teknikere og dermed sikre seg garanti for at maskinene kan kjøre når de er ferdig montert, har Winkowski prøvd seg med en rabattordning. Man sender folk på kurs i USA for å lære å bygge maskiner. Det kan selvfølgelig ikke læres i løpet av et tre måneders

UTLEGGNING foregår med håndkraft i mange trykkerier i Polen.

kurs. Våre kilder forteller at resultatet ofte er at maskinene ikke kan kjøres optimalt og at man ikke har noen garanti på dem… Men det betyr kanskje ikke så mye at falsen ikke er toppjustert når man kjører maskinene med mye lavere hastighet enn i Danmark.

Besøk hos fagforeningen ZZPPP

Den polske regjeringa gjør tilsynelatende ikke så mye for å håndheve folks rett til å være medlem av en fagforening og retten til å la fagforeninga forhandle om lønns- og arbeidsvilkår. Offisielt får vi vite at folk er glad til for å ha jobb, særlig hvis det er i et utenlandsk eid konsern. Disse selskapene pøser kapital og utvikling inn i landet og de er ikke interessert i om de ansatte er med i fagforeninger, særlig i grafisk bransje hvor lønna er relativt høy.

Men dette er en sannhet med modifikasjoner. **Lederen i det grafiske forbundet ZZPPP, Izabela Jedynak, forteller at folk er redde for å kontakte arbeidstilsynet, selv om de enkleste arbeidsmiljøregler blir brutt.** Ofte må hun ringe for dem. Det er ikke uvanlig at bedrifter betaler under bordet for å slippe unna de lovpålagte tilsynene og for å unngå pålegg om endringer.

Hun forteller at på det tyskeide dyptrykkeriet Bauer,hadde nylig 90 medarbeidere meldt seg inn i ZZPPP samtidig. Én for én ble de hentet opp på kontoret. Der fikk de beskjed om at hvis de ikke meldte seg ut, ville de miste både bonus og overtidstillegg. De ansatte forøkte å protestere og fikk også støtte fra sine kolleger i morselskapets tyske avdeling, men dessverre vant de ikke fram. Folk ble redde og meldte seg ut igjen.

Polakkene har imidlertid en stolt historisk tradisjon for å bygge illegale fagforeninger på arbeidsplassene, og sett i lys av mangelen på velutdannete trykkere, er det kanskje håp for denne lille delen av bransjen.

Støtte til utdanning

Det er et beklagelig faktum at søknadene til etter- og videreutdanning har gått kraftig ned de siste årene. Det blir nå utarbeidet en ny brosjyre for innhold og finansiering av dette tilbudet. Denne vil bli sendt foreninger og klubber om ikke lang tid, men her er en kort gjennomgang:

Los utdanningsfond.

Gir støtte til heltidsstudium med inntil kr. 12 000 i året.

Kortere studier kr. 6000 i året. Dette gjelder både yrkesrettet videreutdanning, praksiskandidater og almenfaglig utdanning med sikte på studiekompetanse.

Grafisk seksjonsråd.

Gir støtte til praksiskandidater, etter- og videreutdanning, herunder grafisk rettet høyskoleutdanning og opplæring og kompetanseheving innen forbundets organisasjons- og arbeidsområder, også i et utvidet grafisk begrep i forhold til bransjeutvikling, teknologi- og organisasjonsutvikling. Arbeidsledige og andre som ut fra særskilte sosiale eller helsemessige årsaker har behov for omskolering, gis stipend til utdanning utenfor stipendordningens virkeområde.

Rett til å søke stipend har medlemmer som har innbetalt ordinær kontingent i minst 52 uker. Medlemmer som har mottatt maksimum grense for stipend, må innbetale kontingent i 52 uker for på ny å være berettiget til stipend. Medlemmer som har fått innvilget og utbetalt maksimalrammen for stipend to ganger må på nytt innbetale kontingent i fem år før de kan søke om nytt stipend.

Stipend for kurs- og studieavgift inkl. kursmateriell, reise, opphold, merutgifter til barnepass og tapt arbeidsfortjeneste, dekkes med inntil 75 %, maksimum kr. 7 000,-.

Oslo Grafiske Fagforening

Stipend til etterutdanning etter vedtektenes § 28. Dette kommer som et eventuelt tillegg til stipend fra Grafisk seksjonsråd, og etter samme regler. Stipend etter søknad kr. 5000.

Hvis bedriften hindrer deg i og delta på kurs, kan det være av avgjørende betydning at du i ettertid kan dokumentere dette.

Har du spørsmål om dette, eller andre forhold ved kurs og finansiering tar du kontakt med oss i Sagveien.

Filformater

Av: TERJE SVENSEN
Avdelingsleder PrePress
Printing AS

Her er forklaring på de mest vanlige filformatene.

JPEG

(Joint Photographic Expert Group) – er det vanligste filformatet. Positivt med dette formatet er at filene blir mindre i størrelse og at det er en utbredt og godtatt type fil. De aller fleste digitalkameraer bruker dette som sitt standardformat ved lagring av bilder. Blir brukt ved fremvisning av bilder på nett. Fargeinformasjonen i en JPEG-fil ligger i RGB.

Det negative er at det er et såkalt «lossy»-format. dvs. at datakomprimering blir brukt til å få ned størrelsen på filene (informasjon blir fjernet fra bildene).
Grunnet komprimering av bildet ved hver ny lagring, så vil en frekvent redigering og re-redigering av et JPEG-bilde vil føre til tap av detaljer og et generelt soft og diffust bilde.

TIFF

(Tagged Image File Format) – i motsetning til JPEG tilbyr dette filformatet «lossless»komprimering av bildet, en ikke destruktiv måte å lagre bildet på.
Filformatet er meget fleksibelt for senere redigering og bruk. Bilder i TIFF produserer glimrende resultater, og kan også inneholde ekstrainformasjon i tillegg til det rent billedmessige.
TIFF startet sitt liv som et format for skanning av bilder, men nå kan også stadig flere digitalkameraer ta bilder i dette formatet. TIFF er den foretrukne filtypen ved profesjonell produksjon, så fremt produksjonsflyten tillater den større filstørrelsen på filene.

EPS

(Encapsulated Postscript) – er et filformat forbundet med «desktop publishing» (sideombrekkings) programmer. Finnes som to typer filer, den ene er vektorbasert (kan forstørres til det «uendelige» uten å forringe kvaliteten) og den andre er en bildefil. Når du åpner en EPS fil i Photoshop før det rastrerte bildet vises, så kan man sette både størrelse og oppløsning, således å få en viss kontroll på hvordan bildet vil se ut.

GIF

(Graphic Interchange Format) – er begrenset til 256 farger (8-bit). GIF er ideelt for bruk på internett når fart og hurtighet ved sidefremvisning er viktig. GIF er også et format med «lossless» datakomprimering, slik at filstørrelsen kan forminskes uten tap av den visuelle kvaliteten. Men på grunn av den begrensede fargeomfanget (256 farger) så er dette formatet ikke det beste ved fremvisning av bilder (JPEG er her et bedre valg ved bruk på internett).

PNG

(Portable Network Graphics) – uttales «ping». Bruker også en type «lossless» datakomprimering. Utviklet som et alternativ til GIF for fremvisning av bilder på internett. Har i motsetning to GIF sin begrensning i farger støtte for 24-bit bilder (16.7 millioner farger) og bakgrunnsgjennomskinnlighet (transparency) uten hakkede kanter.

PSD

(Photoshop Document) – er Photoshops grunn filformat og det eneste formatet som støtter de fleste av Photoshop sine tilvalg.

PDF

(Portable Document Format) – er et meget fleksibelt format som kan lagres og brukes på tvers av datamaskiner, operativsystemer og programmer, uavhengig av innretning og oppløsning. En PDF viser nøyaktig og bevarer fonter, sideoppsett, både vektor- og bitmap bilder, samt kan også inneholde elektronisk søk og navigering i PDFen. Formatet er basert på Postscript. Filene kan redigeres minimalt, dog noe enkel tekst og billedredigering kan utføres. Med tredjeparts programmer kan redigeringsmulighetene utvides veldig mye.

Dette har hvert litt om filformater og jeg vil fortsette senere med forklaringer rundt temaet om oppløsning på bilder.

VISSTE DU AT?

Oslo Grafiske Fagforening bruker mange penger på å oppspore medlemmer som ikke melder adresseendring. Dette er penger som vi godt kan tenke oss og bruke på andre formål, for eksempel medlemmer som gjør jobben vår lettest mulig.

Meld flytting!

Oslo Typo–Litoklubb

Denne er det sikkert mange medlemmer som ikke vet at har eksistert. Men i likhet med den meget oppegående trykkerklubben, fantes det tidligere en klubb for medlemmer innen førtrykk. Restene av denne, nemlig kontoen, eksisterer fortsatt.
Nå kan kreative medlemmer innen førtrykk og design se sin sjanse til å lage et faglig miljø, for bedriftsbesøk, messereiser og faglig utvikling.

OGF vil være behjelpelig med hjelp i starten.

Vi oppfordrer interesserte til å ta kontakt med foreningen.

Streikebryderen og St. Peder

Av: NILS KILLI
Klubbleder på Aller Trykk

I det historiske tilbakeblikket denne gangen skal vi til Typografiske Meddelelser nr 1 for 1903. Bidraget taler for seg selv uten ytterligere kommentarer:

En streikebryder, ve, o ve,
han fant paa jorden ingen fred,
og da han saa til himmels drog,
St. Peder i forhør ham tog,
og sa strengt: "Hvad vil du her?
Du som en streikebryder er!
Du handlet har mod Kristi lære,
og kan ei her i himlen være.
Den, som vil paradiset vinde,
han maa fremfor alting ha isinde,
paa broderskabets vel at bygge,
og ei følge sledske usselrygge,
der kryber frem paa maven, hu!
Men et saadant kryb er netop du!
Da herren selv paa jorden gik,
han dømte strengt de stores skik,
og kjemped med sit rene ord,
kun for de fattige paa jord.
Men, fordi du nu har været saa veik,
og sviget broderskabets streik, -
saa dømmer jeg ifølge loven,
som givet er af ham deroven,
at du derhen, og straks paa stand
skal vandre til den rige mand."
Han talte og i samme nu
i nøglen blæste bu, bu , bu!
Fluks kom tre djævle hu, hu, hu!
Og spurgte! «Hvad befaler du?»
St. Peder svarer: «Tag den lump
og ned i helvede ham dump,
det er en ganske simpel snyder,
en slet, elendig streikebryder!
Tag, slæb ham til den riges pøl
og put ham i det samme søl;
ti naar de hjalp hinanden før,
de nu hinanden pine bør.»

TYPOGRAFISKE MEDDELELSER

8-timersdagens sejrsløb.

MORALEN ER I DETTE STYKKE:
En streikebryder faar ulykke,
gjengjældelsen, om ikke før,
vil træffe skurken naar han dør;
Men den, der gjør broderskabet hæder,
han er velkommen hos St. Peder.
gaar en nemesis gjennem livet", og før eller senere faar enhver «føle» lønnen for sine slette handlinger. En forræder undgaar ikke at bli moralsk lynchet, selv om han en tid kan holde sig dækket.

SOMMERAVSLUTNINGEN for styret ble i år kombinert med feiring av 5 veteranene i foreningen. Følgende personer gikk ut av styret i OGF etter mange års innsats. Svein Mortensen, Gunnar Nordby, Jan Bruvoll, Dag Johanson og Håkon Kjernsmo. Foto: Knut Øygard

VI GRATULERER

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jubilanter.

SEPTEMBER - 50 år:

080956 Pehlivanoglu Necip, Bredo Stabelsv. 11, 0853 OSLO
110956 Pettersen Berit, Martin Borrebekkensv. 28, 0584 OSLO
120956 Janssen Eva Ingjerd Wenst, Kastellhagen 11 B, 1176 OSLO
280956 Nielsen, Erik, 2412 SØRSKOGBYGDA

60 år:

010946 Olden, Tore Baard, Karl Andersensv. 31, 1086 OSLO
070946 Pedersen, Erna S., Bergstien 2, 3960 STATHELLE
210946 Bjugn, Even, Oberst Rodesv. 41 A, 1152 OSLO
230946 Andersen, Arne, Langmyrgrenda 39, 0861 OSLO
290946 Hansen, Stein, Hogstvetv. 20, 1430 ÅS
300946 Kittelsen, Tore, Grågåsv. 7, 1440 DRØBAK

70 år:

100936 Gulbrandsen, Thor Roar, Ammerudhellinga 56, 0959 OSLO
110936 Tidemann, Anny Vera, Collettsgate 60 J, 0456 OSLO
150936 Knudsen, Knut Odin, Randemkroken 7, 1540 VESTBY
200936 Dahl, Kjell Kristian, Odins Veg 29, 2214 KONGSVINGER
210936 Gran, Kjell Bjarne, Kurlandstien 18 B, 1052 OSLO
220936 Hagen, Erling Bakerstien 9, 1349 RYKKINN
290936 Scharff, Willy, Åsstubben 23, 0381 OSLO

80 år:

050926 Winther, Winnifred Karen, Stordamv. 58, 0671 OSLO

85 år:

040921 Johannessen, Elsa Evelyn, Gunnulvsv. 28, 0670 OSLO
070921 Andersen Ansgar, C/O Moe, Vardeveien 7, 3470 SLEMMESTAD
080921 Winger, Jolan, Bergstien 17, 0172 OSLO
120921 Andresen, Grethe L., Kampheimv. 32 A, 0685 OSLO
130921 Andersen, Eva, Ammerudveien 43 A, 0958OSLO

90 år:

140916 Grimstad, Knut Laurensius, Vestbrynet 14, 1176 OSLO

OKTOBER - 50 år:

101056 Kikut, Gunnar, Øyav. 11 B, 1900 FETSUND
131056 Nordlie, Jan-Petter, Jacobine Ryesv. 108, 0987 OSLO
201056 Samuelsen, Geir, Håndverkveien 4, 1820 SPYDEBERG

60 år:

031046 Gjertsen, Ragnar, Geitmyrsv. 34, 0455 OSLO
081046 Barlyng, Tor, Maurrudløkka 88, 3408 TRANBY
131046 Rasmussen, Trond Åge, Halvorshavn 1, 3480 FILTVET
191046 Gulbrandsen, Iris, Krokabakkatn 10, 2920 LEIRA I VALDRES
201046 Råken, Tor Egil, Sagstuv. 8 C, 1914 YTRE ENEBAKK
221046 Halvorsrud, Bjørn Ole, Finstadbru, 1930 AURSKOG
281046 Myrvoll, Kjell, 1555 SON
301046 Børrud, Toril, Vevelstadåsen 31, 1405 LANGHUS

70 år:

101036 Holmsen, Arne Harry, 3632 UVDAL
141036 Borrebæk, Jan, Fjellstuv. 30 A, 0982 OSLO
161036 Jensen, John Anders, Westye Egebergs Gate 3 C, 0177 OSLO
201036 Østby, Tove Sølvi, Ringgata 1 E, 0577 OSLO

75 år:

031031 Johansen, Finn Reidar, Haraløkka 12, 0689 OSLO

80 år:

041026 Gran, Gunnar, Vallefaret 21, 0663 OSLO
051026 Weber, Horst Wilhelm, Fossumberget 56, 0983 OSLO
061026 Nordby, Jan, Kolbotn Terr 27 , 1410 KOLBOTN
111026 Franang, Per Robert, Håkonskastet 9 A, 1453 BJØRNEMYR
121026 Iversen Birger Hans Skjettenv 482013 SKJETTEN
201026 Hammerstad, Rolf Martin, Jacobine Ryesv. 1, 0987 OSLO
281026 Ulbrandt, Odd Frode, Grasv. 26, 0681 OSLO
311026 Mortensen, Svend Edvard, Hagav. 17 B, 0980 OSLO

85 år:

301021 Holthe, Kaare Gunnulf, Vestlisvingen 25, 0986 OSLO

90 år:

171016 Bakka, Margit Louise, Heradsbygdveien 20, 3518 HØNEFOSS
211016 Haldorsen, Rolf Bernhart, Sognsveien 51, 0851 OSLO
221016 Jakobsen, Birger Lorang, Herføl, 1690 HERFØL

NOVEMBER - 50 ÅR:

011256 Grahn, Bjarne, Abborv. 11, 1481 HAGAN
041156 Opsahlseter, Jørn, Asbjørnsensv. 46, 1476 RASTA
041156 Aasen, Øystein, Odnav. 7, 1406 SKI
111156 Christensen, Øyvind Andre, Viggo Hansteensv 11, 1472 FJELLHAMAR
141156 Heierstad, Vivi Helen, Odvar Solbergsv. 48, 0970 OSLO
141156 Jensen, Knut Sigurd, Trondheimsveien 58, 0565 OSLO
241156 Killi, Niels Edvard, Bjerkelundsv. 81, 1357 BEKKESTUA

60 år:

011146 Stensby, Ivar, Eplehagan 20, 1349 RYKKINN
041146 Stoa, Steinar, Ravnkroken 25 A, 1254 OSLO
111146 Berg, Carin Ulrika, Kyrkoköpingeplass 18, SE-231 91 Trelleborg
171146 Gutierrez, Ricardo Lorica, 49 San Guillermo Street, Bayanan, Muntinlupa City, PHILIPPINES
181146 Solberg, Tor Egil, Refsnesalleen 19 A, 1518 MOSS
191146 Olsen, Tordis, Tokerudberget 15, 0986 OSLO

70 år:

011136 Johansen, Per Hugo, Edv Munchsv. 85, 1063 OSLO
051136 Larsen, Tore, Odvar Solbergs V 22, 0970 OSLO
151136 Caspersen Ulf, Oppsandv. 36, 1400 SKI
171136 Andresen Willy, Oksval Terr 21, 1450 NESODDTANGEN
171136 Biseth Torger, Selvbyggerv. 46, 0591 OSLO
221136 Hagen Arne Thore, Nåkkves V 1, 0670 OSLO
271136 Rønning Knut S., Kristins V 26, 0669 OSLO
281136 Figueirado Dionysius, Ullevålsv. 111 B, 0359 OSLO

75 år:

051131 Jensen, Gunvor Solveig, Fjellv. 7 D, 1470 LØRENSKOG
121131 Johansen, Jan Anders, Tvetenv. 193, 0675 OSLO
231131 Fredriksen, Tor, Ekelundstien 82, 2004 LILLESTRØM

85 år:

201121 Holter, Astrid, Korsvollbråtan 21, 0880 OSLO
211121 Svaleng, Einar Anker Astru, 1923SØRUM

95 år:

161111 Stensrud, Else Karoline, Hovinveien 6, Lille Tøyen Sykehjem, 0576 OSLO

Svett svenn

Av: TORE NORDAHL
Aktiv pensjonist. Tidliger mangeårig klubbleder i Dagbladet.

Nedover Øvre Slottsgate i iltert småtrav. Svett, ydmyket, såret, skamfull. Været småsurt, dystert.

Endelig dukket det kjente messinggelenderet på trappa opp til Damms bokhandel opp. Snart redda, bare runde Coronahjørnet og sigarbutikken og så inn i Tollbugata. Inngangen midt på. Snart ville mareritet være over – redningen var nær. Inn i nr. 25, bred, romslig hall med heiser til venstre, diger oppslagstavle i midten, og trappa opp til alle kontorene til høyre. Men før det, like ved inngangen, ei lita uanselig brun dør på høyre hånd. Innafor, 6-7 meter korridor, avbrutt midt på av døra inn til papirgrossisten, og innerst, inngangen til Johan E. Schoubyes boktrykkeri. Som da altså utgjorde selve redningen, himmelriket, og all denne beskrevne canossagangs etterlengtede mål.

Det var først innafor den uanselige døra at lettelsen, seieren og gleden over dette ytterst pinlige, men ikke desto mindre dristige tokt var ved sitt endeligt.

Det hører med at det i denne beskjedne korridor ble avlevert et hjallende seiersrop som punktum for denne uegennyttige og ikke minst oppofrende innsats.

Da! Akkurat da; idet seiersropet nådde sitt absolutte høydepunkt, da gikk døra til trykkeriet opp. Ja, ikke bare opp – selve døra forsvant. Ble erstattet av en enorm skikkelse som fyllte hele dørkarmen.

Hva all denne traurige beskrivelse skyldes?

Jo. Saken var den at undertegnede, den gang 18 år, var ferdig med læra i typograffaget, skulle få minste svennelønn, og i den anledning «vaske» arbeidsplassen. Eller med andre ord kjøpe ei flaske brennevin til svenna. Tre på setteriet og to i trykkeriet. Ja vel. Grei ordning, sånn under vanlige omstedigheter. Problemet var at den nyopprykkede svenn var liten av vekst, veide et par og seksti kilo, og så i det hele tatt litt pjusk ut.

Rådslagning i svennelaget. Etter en kortere konferanse ble den nyutlærte vinket fram, påkledd hatt, frakk, samt dokumentmappe som tilleggsutstyr og deretter vennlig men bestemt skjøvet ut i bybildet. E' flaske "spessial" var billetten som skulle bane vei inn i klanen.

Frakken: Grei, bare brette opp ermene på'n et par ruller – lengden også grei – gikk godt klar av golvet. Hatten: Romslig.

Iført denne kolleksjonen rundet jeg hjørnet på vei til polet på Egertorget. Lutter smil og glede å møte hele veien. Hadde vi slått Sverige i fotball?

Skråblikk inn gjennom vinduet på polet. Lite folk. Inn. Hva skjer? Er jeg grepet av stundens alvor? Veksles det blikk der framme? Smil? – En flaske Brandy Spesial! Jeg hører at det er jeg selv som sier det. Smil igjen? **Jo virkelig – framoverbøyd ekspeditør smiler: – Kom igjen når hatten og frakken passer!**

Ut igjen med lammet tunge og hue fylt av kram snø.

Nedover gata igjen. På hjørnet av Øvre Slottsgate og Tollbugata lå «Signalen», typografenes stamrestaurant. Kanskje en kjenning der som kunne handle varene? Fra halvåpen dør høster jeg hørbart bifall, men ingen kjente. Nå var gode råd dyre.

Dansken! Redningen! Dansken var 25 og jobba på Centraltrykkeriet lenger opp i Tollbugata. Kompis fra yrkesskolen. Inn porten. Frakken og hatten i en bylt under armen. Dansken var inne, men vegret seg i det lengste. Helt til jeg tok på meg hatt og frakk. – Bevares! sa dansken. – Jeg skal ordne dette her.

Veske med en fl. Brandy Spes. mottok jeg i fullt kostyme på Egertorget, og tok fatt på hjemveien.

Tilbake til innledningen og korridoren inn til trykkeriet og mannen som lettere kolerisk nærmest hang fra taket og ned, og som selvfølgelig var sjefen sjøl, og som selvfølgelig utba seg en forklaring. Til alt hell greide han ut essensen av en floket forklaring og presterte et smil: Aha, en svennedåp? Dette har min fulle støtte. Veskens innhold ble avslørt, til stor misbilligelse.

– Se her! sa boktrykkeren, og avleverte gyldne sedler. Nå går'u tilbake og kjøper ordentlige saker. Dette her er ikke drekkanes for verdige svenner!

HEI ALLE PENSJONISTER!

Kan det være noe for deg å treffe tidligere kollegaer en gang i blant? Du har muligheten hvis du besøker Oslo-typografenes pensjonistforening, Vetlandsveien 99-101. Det er Oppsals Samfunnshus, kl 12.00-14.00. Vi har fine turer og teaterbesøk! Møtedager for resten av året er: 4. okt., 1. nov. og 6. des. En fin sosial sammenkomst! Ta en tur! Vel møtt! **Ring Per Nærby, telefon 64 86 80 39.**

B-blad

Returadresse:
Oslo Grafiske Forening
Sagveien 24
0459 Oslo

ISSN 0809-7658

Halvårsmøte 2006

Oslo Grafiske Fagforening avholder halvårsmøte i Samfunnssalen. MERK NYTT STED I SAMFUNNSHUSET ARBEIDERSAMFUNNETS PLASS!
Dato: Torsdag 26. oktober kl. 17.00.

Før det ordinære halvårsmøtet vil vi få en innledning om aktuelle politiske saker ved Arbeids- og inkluderingsminister **BJARNE HÅKON HANSEN**. Spørsmål og debatt.

Forslag til dagsorden:

1: Åpning
2: Konstituering
3: Muntlig beretning
4: Innkomne forslag
5: Valg av valgkomite

Etter at møtet er avviklet blir det:

Kameratslig samvær
Middag
Kaffe avec + forfriskninger

Forslag som ønskes behandlet på halvårsmøtet må være styret i hende **senest torsdag 5. oktober.**

Dersom du ønsker å delta i det kameratslige samværet må du melde fra til foreningen senest mandag 23. oktober.

Med kollegial hilsen
OSLO GRAFISKE FAGFORENING
Styret

LANDSMØTE I FELLESFORBUNDET

Oslo Grafiske fagforening vil denne gangen starte arbeidet med landsmøteforberedelser tidlig.

Det er første gang vi skal på landsmøtet i Fellesforbundet, og mye er nytt!

Vi inviterer derfor medlemmer og tillitsvalgte til en idédugnad hvor vi starter arbeidet med landsmøtet i 2007.

Her får du innføring i rutiner og aktuelle saker for landsmøtet av to av profilene i Oslo: Distriktssekretær Åge Limbodal og Roy Pedersen Oslo Bygningsarbeiderforening.

Disse vil kunne svare på alle våre spørsmål om hvordan et landsmøte i Fellesforbundet fungerer, og hva vi bør diskutere på forhånd.

Vi vil også starte arbeidet med våre egne saker, og ikke minst hvordan skaper vi interesse for landsmøtet? Og hvordan skal vi engasjere medlemmene til å sende inn forslag og delta i debatten?

Sted: Sørmarka konferansesenter.
Tid: Fredag 3. november 17.00 til lørdag 4. november kl. 13.00.

Påmelding til OGF i Sagveien 24 innen fredag 27. oktober på tlf.: 22 70 98 70.

Vel møtt!

Trykk: Aktuell Grafisk